IOAN MURARU SIMINA TĂNĂSESCU

DREPT CONSTITUŢIONAL ŞI INSTITUŢII POLITICE

– Ediția a X-a –
revăzută şi completată

LUMINA LEX
BUCUREŞTI
2002

III 17054 d6

IOAN MURARU SIMINA TĂNĂSESCU

C-234187U

DREPT CONSTITUȚIONAL ŞI INSTITUȚII POLITICE

— Ediția a X-a —
revăzută şi completată

234187
UNIVERSITATEA
BIBLIOTECA 1

LUMINA LEX
BUCUREŞTI
2002

CUPRINS

PREFAȚĂ LA EDIȚIA a X a 3

Partea I

DREPT ONSTITUȚIONAL 7

CAPITOLUL I

Societate, stat, drept, politică şi morală 9

§ 1. Societatea 9
§ 2. Statul 10
§ 3. Dreptul 12
§ 4. Politica 14
§ 5. Morala 15

BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL I 17

CAPITOLUL II

Noțiunea de drept constituțional şi noțiunea de instituții politice 19

CAPITOLUL III

Raporturile şi normele de drept constituţional 23

Secţiunea I
IDENTIFICAREA RAPORTURILOR DE DREPT CONSTITUŢIONAL 24

Secţiunea a II-a
SUBIECTELE RAPORTURILOR DE DREPT CONSTITUŢIONAL 30

§ 1. Poporul 31
§ 2. Statul 32
§ 3. Organele statului (autorităţile publice) 32
§ 4. Partidele, formaţiunile politice, alte organizaţii 33
§ 5. Cetăţenii 33
§ 6. Străinii şi apatrizii 33

Secţiunea a III-a
NORMELE DE DREPT CONSTITUŢIONAL 34

CAPITOLUL IV

Izvoarele formale ale dreptului constituţional român 38

§ 1. Constituţia şi legile de modificare a Constituţiei 41
§ 2. Legea ca act juridic al Parlamentului 42
§ 3. Regulamentele Parlamentului 42
§ 4. Ordonanţele Guvernului 42
§ 5. Tratatul internaţional 42

CAPITOLUL V

Locul dreptului constituţional în sistemul de drept 44

BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLELE II–V 46

CAPITOLUL VI

Noţiunea de constituţie 49

CAPITOLUL VII

Apariţia, adoptarea, modificarea, suspendarea şi abrogarea constituţiei 55

§ 1. Apariţia constituţiei 55
a) Cauzele apariţiei constituţiei 55
b) Constituţia cutumiară şi constituţia scrisă 57
§ 2. Adoptarea constituţiei 61
1. Iniţiativa adoptării constituţiei 61
2. Moduri de adoptare a constituţiei 62
a) Constituţia acordată 63
b) Statutul 64
c) Pactul sau constituţia pact 64
d) Constituţia convenţie 65
e) Constituţia parlamentară 65
§ 3. Modificarea constituţiei 66
§ 4. Încetarea provizorie a efectelor juridice ale normelor constituţionale şi abrogarea constituţiei 69

CAPITOLUL VIII

Conţinutul normativ al constituţiei 70

CAPITOLUL IX

Supremaţia constituţiei 74

§ 1. Conceptul de supremaţie a constituţiei 75
§ 2. Fundamentarea ştiinţifică a supremaţiei constituţiei 76
§ 3. Consecinţele juridice ale supremaţiei constituţiei 79
1. Consecinţele juridice privind adoptarea constituţiei 79
2. Consecinţele juridice privind modificarea, suspendarea şi abrogarea constituţiei 79
3. Deosebirile dintre constituţie şi legi, consecinţe ale supremaţiei constituţiei 80
4. Conformitatea întregului drept cu constituţia, consecinţă a supremaţiei constituţiei 80

§ 4. Garanţiile juridice ale supremaţiei constituţiei 81
1. Controlul general al aplicării constituţiei 81
2. Controlul constituţionalităţii legilor 82
3. Îndatorirea fundamentală de a respecta constituţia 82

CAPITOLUL X

Controlul constituţionalităţii legilor. Teoria generală 83

§ 1. Noţiunea controlului constituţionalităţii legilor 83
§ 2. Organele de stat competente a controla constituţionalitatea legilor şi clasificarea controlului pe acest criteriu 87
a) Controlul constituţionalităţii legilor exercitat printr-un organ politic 88
b) Controlul constituţionalităţii legilor exercitat printr-un organ jurisdicţional 89
§ 3. Alte forme de control al constituţionalităţii legilor 92
§ 4. Constituţionalizarea dreptului, consecinţă a controlului constituţionalităţii legilor 93

CAPITOLUL XI

Constituţiile române 95

§ 1. Câteva consideraţii privind apariţia constituţiei în România 95
§ 2. Statul dezvoltător al Convenţiei de la Paris 96
§ 3. Constituţia română adoptată la 29 iunie 1866 98
1. Premisele istorice 98
2. Conţinutul Constituţiei şi modificările ce i s-au adus 99
§ 4. Constituţia României din 29 martie 1923 100
1. Premisele istorice 100
2. Conţinutul Constituţiei 100
§ 5. Constituţia României din 28 februarie 1938 102
1. Premisele istorice 102
2. Conţinutul Constituţiei 102
3. Suspendarea Constituţiei din 28 februarie 1938 103
§ 6. Dezvoltarea constituţională a României în perioada 1944 până la adoptarea Constituţiei din 1948 103
1. Decretul 1626/1944 pentru "Fixarea drepturilor Românilor în cadrele Constituţiunii din 1866 şi cu modificările Constituţiunii din 29 martie 1923" 104

2. Decretul nr.1849/1944 pentru "Adăugire de alineat nou la finele art. IV din I.D.R. nr. 1626 din 31 august 1944" 105
3. Legea nr.86 din februarie 1945, pentru Statutul Naționalităților Minoritare 105
4. Legea nr.187 din 23 martie 1945 pentru înfăptuirea reformei agrare 105
5. Decretul 2218 din 13 iulie 1946 privind exercitarea puterii legislative 106
6. Legea nr. 363 din 30 decembrie 1947, pentru constituirea Statului Român în Republica Populară Română 107
§ 7. Constituția din 13 aprilie 1948 109
1. Premisele istorice 109
2. Conținutul Constituției 109
§ 8. Constituția din 24 septembrie 1952 110
1. Premisele istorice 110
2. Conținutul Constituției 111
§ 9. Constituția din 21 august 1965 111
1. Premise istorice 111
2. Conținutul Constituției 112
§ 10. Regimul constituțional din România, stabilit după Revoluția din decembrie 1989 113
1. Decret-Lege nr.2 din 27 decembrie 1989 privind constituirea, organizarea și funcționarea Consiliului Frontului Salvării Naționale și a consiliilor teritoriale ale Frontului Salvării Naționale 114
2. Decretul-Lege nr.8 din 31 decembrie 1989 privind înregistrarea și funcționarea partidelor politice și a organizațiilor obștești în România 116
3. Decretul-Lege nr.81 din 9 februarie 1990 privind Consiliul Provizoriu de Uniune Națională 116
4. Decretul-Lege nr.92 din 14 martie 1990 privind alegerea Parlamentului și a Președintelui României 117
§ 11. Constituția României din 8 decembrie 1991 118
1. Câteva explicații generale privind elaborarea Constituției 118
2. Conținutul Constituției 120
BIBLIOGRAFIE GENERALĂ LA CAPITOLELE VI-XI 123

CAPITOLUL XII

Cetățenia română 127

Secțiunea I
NOȚIUNEA DE CETĂȚENIE 127
Secțiunea a II-a
NATURA JURIDICĂ A CETĂȚENIEI 131
Secțiunea a III-a
REGLEMENTAREA JURIDICĂ A CETĂȚENIEI ROMÂNE ȘI PRINCIPIILE CE SE DEGAJĂ DIN NORMELE JURIDICE PRIVITOARE LA CETĂȚENIE 135
Secțiunea a IV-a
DOBÂNDIREA ȘI PIERDEREA CETĂȚENIEI ROMÂNE 138
§ 1. Modurile de dobândire a cetățeniei române 138
1. Dobândirea cetățeniei române prin naștere 139
2. Dobândirea cetățeniei române prin repatriere 139
3. Dobândirea cetățeniei române prin adopție 140
4. Dobândirea (acordarea) cetățeniei române la cerere 141
5. Cetățenia copilului găsit pe teritoriul României 143
6. Jurământul de credință față de România. Efecte juridice 143
§ 2. Modurile de pierdere a cetățeniei române 144
1. Retragerea cetățeniei române 144
2. Renunțarea la cetățenia română 145
3. Alte cazuri de pierdere a cetățeniei române 146
Secțiunea a V-a
DOVADA CETĂȚENIEI ROMÂNE. CETĂȚENIA DE ONOARE. DUBLA CETĂȚENIE 147

BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL XII 149

CAPITOLUL XIII

Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale ale cetățenilor 151

Secțiunea I-a
NOȚIUNILE DE DREPTURI ȘI ÎNDATORIRI FUNDAMENTALE ALE CETĂȚENILOR 151
§ 1. Noțiunea de drepturi fundamentale 151
§ 2. Noțiunea de îndatoriri fundamentale 156

Secţiunea a II-a
NATURA JURIDICĂ A DREPTURILOR FUNDAMENTALE 158
Secţiunea a III-a
CORELAŢIA DINTRE REGLEMENTĂRILE INTERNE ŞI CELE INTERNAŢIONALE PRIVIND DREPTURILE FUNDAMENTALE ALE OMULUI ŞI CETĂŢEANULUI 160
Secţiunea a IV-a
SFERA DREPTURILOR OMULUI ŞI CETĂŢEANULUI 164
Secţiunea a V-a
CLASIFICAREA DREPTURILOR ŞI LIBERTĂŢILOR FUNDAMENTALE 168
Secţiunea a VI-a
PRINCIPIILE CONSTITUŢIONALE APLICABILE DREPTURILOR, LIBERTĂŢILOR ŞI ÎNDATORIRILOR FUNDAMENTALE ALE CETĂŢENILOR ROMÂNI 175
§ 1. Universalitatea drepturilor, libertăţilor şi îndatoririlor fundamentale 175
§ 2. Neretroactivitatea legii 176
§ 3. Egalitatea în drepturi a cetăţenilor 178
§ 4. Funcţiile şi demnităţile publice pot fi ocupatede persoanele care au numai cetăţenia română şi domiciliul în ţară 179
§ 5. Protecţia cetăţenilor români în străinătateşi obligaţiile lor 181
§ 6. Cetăţenii străini şi apatrizii se bucură în România de protecţie juridică 182
§ 7. Cetăţenii români nu pot fi extrădaţi sau expulzaţi din România 183
§ 8. Prioritatea reglementărilor internaţionale 186
§ 9. Accesul liber la justiţie 188
§ 10. Caracterul de excepţie al restrângerii exerciţiuluiunor drepturi sau al unor libertăţi 189
Secţiunea a VII-a
INVIOLABILITĂŢILE 191
§ 1. Dreptul la viaţă, dreptul la integritate fizică,dreptul la integritate psihică 191
§ 2. Libertatea individuală 193
§ 3. Dreptul la apărare 198
§ 4. Dreptul la liberă circulaţie 199
§ 5. Dreptul la ocrotirea vieţii intime, familiale şi private 201
§ 6. Inviolabilitatea domiciliului 204

Secţiunea a VIII-a
DREPTURILE ŞI LIBERTĂŢILE SOCIAL-ECONOMICE ŞI CULTURALE 208
§ 1. Dreptul la învăţătură 208
§ 2. Dreptul la ocrotirea sănătăţii 211
§ 3. Dreptul la muncă şi la protecţia socială a muncii 212
§ 4. Dreptul la grevă 216
§ 5. Dreptul de proprietate 217
§ 6. Dreptul la moştenire 218
§ 7. Dreptul la un nivel de trai decent 219
§ 8. Dreptul la căsătorie 220
§ 9. Dreptul copiilor şi tinerilor la protecţie şi asistenţă 221
§ 10. Dreptul persoanelor handicapate la o protecţie specială 222
Secţiunea a IX-a
DREPTURILE EXCLUSIV POLITICE 223
Secţiunea a X-a
DREPTURILE ŞI LIBERTĂŢILE SOCIAL-POLITICE 224
§ 1. Libertatea conştiinţei 224
§ 2. Libertatea de exprimare 227
§ 3. Dreptul la informaţie 230
§ 4. Libertatea întrunirilor 231
§ 5. Dreptul de asociere 233
§ 6. Secretul corespondenţei 235
Secţiunea a XI-a
DREPTURILE GARANŢII 237
§ 1. Dreptul de petiţionare 237
§ 2. Dreptul persoanei vătămate de către o autoritate publică 238
Secţiunea a XII-a
ÎNDATORIRILE FUNDAMENTALE ALE CETĂŢENILOR 241
§ 1. Îndatorirea de a respecta Constituţia şi legile 241
§ 2. Îndatorirea de fidelitate faţă de ţară 241
§ 3. Îndatorirea de apărare a patriei 242
§ 4. Îndatorirea de a satisface serviciul militar 242
§ 5. Îndatorirea de a contribui la cheltuielile publice 242
§ 6. Îndatorirea de exercitare cu bună credinţă a drepturilor şi libertăţilor şi de a respecta drepturile şi libertăţile celorlalţi 243
BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL XIII 244

Partea a II-a

INSTITUȚII POLITICE 251

CAPITOLUL I

Organizarea statală a puterii 253

§ 1. Popor, națiune, putere de stat, puteri publice 253
§ 2. Relația stat - putere (puteri) de stat, puteri publice 254
§ 3. Trăsăturile generale ale puterii organizată statal. Deosebirile de alte puteri 255
1) Caracterul de putere 256
2) Puterea de stat este o putere de constrângere 256
3) Caracterul social al puterii statale 256
4) Puterea de stat este puterea de a exprima și realiza voința guvernanților ca voință general-obligatorie 256
5) Caracterul organizat al puterii statale 257
6) Suveranitatea puterii de stat 257
§ 4. Separația puterilor, echilibrul puterilor, colaborarea puterilor 257
1. Originile teoriei separației puterilor 257
2. Teoria clasică a separației puterilor în stat 260
3. Evoluția explicațiilor privind separația/echilibrul puterilor în stat 261
4. Organizarea statală contemporană a puterii politice 263
§ 5. Consacrarea separației puterilor în stat în Constituția României 264
§ 6. Sinteza considerațiilor expuse privind separația/echilibrul puterilor 269

BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL I 272

CAPITOLUL II

Partidele politice 275

§ 1. Noțiunea de partid politic 275
1. Partidele politice și libertatea de asociere 276

2. Partidele politice şi alte forme de asociere
3. Reguli juridice specifice partidelor politice
4. Definiţia partidului politic
§ 2 Scopul asocierii cetăţenilor în partide politice. Funcţiile partidelor politice
§ 3. Categorii şi variante de partide politice
1. Partide confesionale, partide regionale, partide naţionale, partide de clasă, partide etnice 283
2. Partidele democratice, partide liberale, partide conservatoare, partide social-democratice, partide de stânga, partide de centru, partide de dreapta 285
3. Partide de cadre şi partide de mase 285
4. Partide suple şi partide rigide 285
5. Partide unice, partide unificate, partide dominante 286
6. Sisteme de partide politice 286
§ 4. Partidele politice în România 287
1. Scurt istoric al evolutiei partidelor politice în România 287
2. Pluripartidismul în România după Revoluţia din Decembrie 1989 288
§ 5. Câteva exigenţe juridice privind partidele politice 290
1. Reglementarea constituţională a partidelor politice 290
2. Legea română a partidelor politice 290

BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL II 294

CAPITOLUL III

Statul 299

Secţiunea I
DEFINIŢIA STATULUI 299
§ 1. Abordarea juridică 301
1. Concept interdisciplinar 301
2. Statul ca subiect de drept 301
3. Statul ca putere politică organizată 302
4. Statul ca instituţie 302
5. Statul ca persoană juridică 302
6. Statul ca ordine juridică 303
7. Definiţia statului 303

Secţiunea a II-a
APARIŢIA STATULUI MODERN 305
§ 1. Etapele formării statului 305
§ 2. Statul feudal 306
§ 3. Statul absolutist 306
§ 4. Statul de drept şi naţional 307
§ 5. Statul de drept şi social 307
Secţiunea a III-a
LEGITIMITATEA STATULUI 309
§ 1. Conceptul de legitimitate a statului 309
§ 2. Originea puterii de stat 310
Secţiunea a IV-a
FUNCŢIILE STATULUI 312
§ 1. Conceptul de funcţii ale statului 312
§ 2. Clasificarea funcţiilor statului 313
Secţiunea a V-a
ELEMENTELE STATULUI 315
§ 1. Populaţia 315
1. Populaţie şi popor 315
2. Populaţie şi naţiune 316
3. Populaţie şi cetăţenie 317
§ 2. Teritoriul 317
1. Teritoriul – element constitutiv indispensabil al statului 317
2. Teritoriul – condiţie a statului 318
3. Delimitarea geografică a teritoriului 318
§ 3. Suveranitatea 319
1. Terminologie 319
2. Evoluţie istorică 320
3. Suveranitatea poporului şi suveranitatea naţională 321
4. Titularul suveranităţii înţeleasă ca putere de stat 323
5. Definiţia suveranităţii de stat 323
BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL III 324

CAPITOLUL IV

Forma de guvernământ 331

§ 1. Monarhia 331
§ 2. Republica 332
§ 3. Forma de guvernământ a României 333

CAPITOLUL V

Structura de stat 334

§ 1. Noțiunea și formele structurii de stat 334
1. Formele structurii de stat 336
a) Statul unitar sau simplu 336
b) Statul federativ, compus sau unional 336
2. Asociațiile de state 338
a) Uniunea personală 338
b) Uniunea reală 339
c) Confederația de state 339
§ 2. România, stat național, unitar și indivizibil 340

BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL V 342

CAPITOLUL VI

Caracterele statului român 343

§ 1. România, stat suveran și independent 343
§ 2. România, stat de drept, democratic și social 345

BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL VI 348

CAPITOLUL VII

Organizarea administrativă a teritoriului 349

§ 1. Noțiunea și importanța organizării administrative a teritoriului 349

§ 2. Organizarea administrativă actuală a teritoriului României 353
1. Scurt istoric 353
2. Unitățile administrativ-teritoriale din România 353
BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL VII 356

CAPITOLUL VIII

Sistemul electoral 358
Secțiunea I-a
CONSIDERAȚII GENERALE 358
Secțiunea a II-a
DREPTURILE ELECTORALE ALE CETĂȚENILOR ROMÂNI 360
§ 1. Unele considerații generale privind drepturile exclusiv-politice 360
§ 2. Dreptul la vot 363
1. Universalitatea votului 364
2. Egalitatea votului 366
3. Votul direct 368
4. Secretul votului 368
5. Votul liber exprimat 369
§ 3. Dreptul de a fi ales 370
Secțiunea a III-a
SCRUTINUL 372
§ 1. Concept 372
§ 2. Sistemul majoritar și sistemul reprezentării proporțional 372
§ 3. Sisteme electorale mixte 373
a) Sistemul înrudirilor 373
b) Sistemul german 373
§ 4. Categorii de scrutin 373
a) Scrutinul uninominal 373
b) Scrutinul de listă 373
c) Unul sau două tururi de scrutin 374
§ 5. Avantajele și dezavantajele scrutinului de listă 375
§ 6. Avantajele și dezavantajele scrutinului uninominal 375
Secțiunea a IV-a
ORGANIZAREA ȘI DESFĂȘURAREA ALEGERILOR 377
§ 1. Stabilirea datei alegerilor 377

§ 2. Stabilirea numărului, delimitarea şi numerotarea circumscripţiilor electorale. 377
§ 3. Listele electorale. Cărţile de alegător 382
1. Listele electorale 382
2. Cărţile de alegător 385
§ 4. Birourile şi oficiile electorale 385
§ 5. Secţiile de votare 389
§ 6. Propunerea candidaturilor 390
§ 7. Buletinele de vot. Semnele electorale. Ştampilele electorale 393
§ 8. Campania electorală 396
§ 9. Desfăşurarea votării 397
Secţiunea a V-a
STABILIREA REZULTATELOR VOTĂRII. ATRIBUIREA MANDATELOR 400
§ 1. Stabilirea rezultatelor votării, la secţia de votare 400
§ 2. Rolul Biroului Electoral Central şi al birourilor electorale de circumscripţie în stabilirea rezultatelor votării 401
§ 3. Atribuirea mandatelor 402
1. Sisteme de atribuire a mandatelor parlamentare 402
2. Atribuirea mandatului de Preşedinte al României 407
3. Atribuirea mandatelor pentru Camera Deputaţilor şi Senat 408
§ 4. Alte reguli electorale 411
BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL VIII 413

CAPITOLUL IX
Parlamentul 415
§ 1. Generalităţi. Caracterizarea parlamentului 415
§ 2. Funcţiile parlamentului 416
1. Generalităţi privind funcţiile parlamentului. Clasificarea funcţiilor 416
2. Funcţia legislativă a parlamentului 419
3. Stabilirea direcţiilor principale ale activităţii social-economice, culturale, statale şi juridice 421
4. Alegerea, formarea, avizarea formării, numirea sau revocarea unor autorităţi statale 421

5. Controlul parlamentar 422
a) Controlul parlamentar exercitat prin dări de seamă, mesaje, rapoarte, programe 423
b) Controlul exercitat prin comisiile parlamentare 424
c) Controlul exercitat prin întrebări şi interpelări 424
d) Dreptul Deputaţilor şi senatorilor de a cere şi obţine informaţiile necesare 427
e) Controlul exercitat prin rezolvarea petiţiilor cetăţenilor 427
f) Controlul exercitat prin avocatul poporului (ombudsman) 428
6. Conducerea în politica externă 430
7. Atribuţiile parlamentului privind organizarea internă şi funcţionarea sa 430
a) Validarea sau anularea alegerii parlamentarilor 430
b) Adoptarea regulamentului de funcţionare 431
c) Alegerea organelor interne ale Camerelor Parlamentului 431
d) Stabilirea bugetului propriu 431
e) Unele atribuţii privind statutul deputaţilor sau senatorilor 431
§ 3. Structura parlamentului 432
a) Camera aristocratică 432
b) Camera federală 433
c) Camera democratică 433
§ 4. Organizarea internă a parlamentului 435
1. Generalităţi 435
2. Grupurile politice parlamentare 436
3. Opoziţia parlamentară 440
4. Birourile şi comitetele 441
5. Comisiile parlamentare 444
a) Comisiile permanente 445
b) Comisiile temporare (ad-hoc) 450
c) Comisia întregii camere 450
d) Comisii speciale (select) 450
e) Comisiile fără specialitate ("standing Committees") în parlamentul britanic 451
f) Comisiile comune (mixte) 451
g) Comisiile de anchetă 452
h) Comisiile de mediere 453
i) Reguli privind funcţionarea comisiilor parlamentare 453
§ 5. Funcţionarea parlamentului 454
1. Mandatul sau legislatura 454
2. Sesiunea 456

3. Şedinţele ....
4. Sistemul de vot ....
§ 6. Deputaţii şi senatorii ....
1. Generalităţi ....
2. Drepturi şi obligaţii ....
3. Incompatibilităţi şi imunităţi ....
4. Răspundere şi sancţiuni ....
§ 7. Actele Parlamentului. Consideraţii generale. Clasificare ....
§ 8. Legea, ca act juridic al parlamentului ....
1. Conceptul de lege ca act juridic al parlamentului ....
2. Clasificarea legilor ....
3. Supremaţia legii ....
a) Conceptul de supremaţie a legii ....
b) Fundamentarea ştiinţifică a supremaţiei legii ....
c) Explicarea supremaţiei legii în raport cu supremaţia Constituţiei ....
d) Consecinţele juridice ale supremaţiei legii ....
4. Elaborarea legii ....
4.1. Iniţiativa legislativă sau dreptul de iniţiativă legislativă ....
4.2. Examinarea şi avizarea proiectului de lege de către comisiile parlamentare ....
4.3. Includerea proiectului de lege sau a propunerii legislative pe ordinea de zi a şedinţei camerei parlamentare ....
4.4. Dezbaterea proiectului de lege în plenul camerelor parlamentului ....
4.5. Votarea proiectului de lege ....
4.6. Medierea şi concilierea ....
4.7. Semnarea legilor de către preşedintele camerei ....
4.8. Promulgarea legilor de către şeful de stat. Publicarea legilor ....
4.9. Aprobarea legii prin referendum ....
4.10. Alte reguli constituţionale privind elaborarea legii ....
a) Adoptarea proiectelor de legi sau propunerilor legislative cu procedură de urgenţă ....
b) Angajarea răspunderii Guvernului în condiţiile art. 113 din Constituţie ....
c) Legile adoptate în şedinţe comune ....
5. Modificarea, suspendarea şi abrogarea legii ....
6. Deosebirile dintre constituţie şi legi ....

7. Conformitatea cu legea a celorlalte acte emise de către organele statului 493
§ 9. Regulamentele parlamentare 494
§ 10. Hotărârea, ca act juridic al parlamentului 496
§ 11. Moţiunile 497
§ 12. Actele structurilor parlamentare 498
BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL IX 499

CAPITOLUL X

Puterea executivă 503
§ 1. Precizări terminologice 503
§ 2. Structura executivului 504
§ 3. Raporturile legislativ-executiv 505
1. Rolul legislativului în formarea executivului 505
a) Desemnarea şefului executivului 506
b) Desemnarea şefului de guvern şi a membrilor acestuia 506
2. Raporturile legislativ-executiv în legătură cu activitatea acestora 509
A. Intervenţia legislativului în activitatea executivului 510
B. Intervenţia executivului în activitatea legislativului 510
3. Compatibilitatea funcţiei parlamentare şi funcţiei executive 511
4. Creşterea rolului executivului. Cauze şi consecinţe 513
BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL X 514

CAPITOLUL XI

Instituţia şefului de stat 515
§ 1. Consideraţii generale 515
§ 2. Evoluţia instituţiei şefului de stat în România 517
§ 3. Atribuţiile şefului de stat 518
1. Rolul şi atribuţiile şefului de stat în sistemele constituţionale din alte state 518
2. Rolul şi atribuţiile Preşedintelui României 521
a) Atribuţii privind legiferarea 522

b) Atribuții privind organizarea și funcționarea puterilor publice 522
c) Atribuții privind alegerea, formarea, avizarea formării, numirea sau revocarea unor autorități publice 523
d) Atribuții în domeniul apărării țării și asigurării ordinei publice 523
e) Atribuții în domeniul politicii externe 523
f) Alte atribuții 523
§ 4. Desemnarea șefului de stat 524
§ 5. Durata mandatului șefului de stat 526
§ 6. Proceduri, solemnități, protocol 527
§ 7. Răspunderea șefului de stat 528
§ 8. Actele șefului de stat 530

BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL XI 531

CAPITOLUL XII

Curtea Constituțională a României 532

Secțiunea I
CONTROLUL CONSTITUȚIONALITĂȚII ÎN ROMÂNIA 532
§ 1. Sediul materiei 532
§ 2. Caracterizarea Curții Constituționale 532
Secțiunea a II-a
ACTELE SUPUSE CONTROLULUI DE CONSTITUȚIONALITATE 534
§ 1. Legile 534
§ 2. Inițiativa de revizuire a Constituției exprimată în limitele dispozițiilor art.146 și 148 din Constituție 535
§ 3. Regulamentele Parlamentului 535
§ 4. Ordonanțele Guvernului 535
§ 5. Inițiativele legislative populare 536
Secțiunea a III-a
ALTE ATRIBUȚII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE 537
§ 1. Atribuția de a veghea la respectarea procedurii pentru alegerea Președintelui României și de confirmare a rezultatelor sufragiului 537

§ 2. Constatarea existenței împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României și comunicarea celor constatate Parlamentului și Guvernului 538
§ 3. Avizarea propunerii de suspendare din funcție a Președintelui României 538
§ 4. Atribuția de a veghea la respectarea procedurii pentru organizarea și desfășurarea referendumului și de a confirma rezultatele acestuia 538
§ 5. Rezolvarea contestațiilor care au ca obiect constituționalitatea unui partid politic 539
Secțiunea a IV-a
PROCEDURA ÎN FAȚA CURȚII CONSTITUȚIONALE 540
§ 1. Procedura controlului constituționalității legilor 540
a) Procedura în cazul controlului prealabil de constituționalitate 541
b) Procedura în cazul judecării excepției de neconstituționalitate 542
§ 2. Procedura controlului constituționalității inițiativelor de revizuire a Constituției 544
§ 3. Procedura controlului constituționalității regulamentelor Parlamentului 544
§ 4. Procedura controlului constituționalității ordonanțelor Guvernului 544
§ 5. Procedura de constatare a existenței împrejurărilor care justifică interimatul în exercitarea funcției de Președinte al României 545
§ 6. Procedura avizării suspendării din funcție a Președintelui României 545
§ 7. Procedura controlului constituționalității partidelor politice 546
§ 8. Alte proceduri 546
Secțiunea a V-a
ACTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE. EFECTELE JURIDICE 547
§ 1. Denumirea actelor Curții Constituționale 547
§ 2. Efecte juridice 548
BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL XII 550

CAPITOLUL XIII

Autoritatea judecătorească 551

§ 1. Terminologie şi noţiuni 551
§ 2. Specificul activităţi jurisdicţionale 554
1. Principiile fundamentale potrivit cărora se realizează justiţia 554
a) Principiul legalităţii 555
b) Justiţia este unică şi egală pentru toţi 555
c) Folosirea limbii oficiale şi a limbii materne în justiţie 556
d) Dreptul la apărare 556
e) Prezumţia de nevinovăţie 556
f) Independenţa judecătorului şi supunerea lui numai legii 556
2. Organele judecătoreşti 559
§ 3. Raporturile cu legislativul şi executivul 560

BIBLIOGRAFIE LA CAPITOLUL XIII 562

CAPITOLUL XIV

Anexe. Trimiteri la articolele din Constituţie 564

RÉSUME EN LANGUE FRANÇAISE 573

Première partie - Le droit constitutionnel 575

Chapitre I - Société, Etat, droit, politique, et morale 575
Chapitre II - La notion de droit constitutionnel et la notion d'institutions politiques 575
Chapitre III - Les rapports et les normes juridiques de droit constitutionnel 576
Chapitre IV - Les sources formelles du droit constitutionnel roumain 577

Chapitre V - La place du droit constitutionnel dans le système du droit 577
Chapitre VI - La notion de Constitution 578
Chapitre VII - L'apparition, l'adoption, la modification, le sursis et l'abrogation de la Constitution 578
Chapitre VIII - Le contenu normatif de la Constitution 581
Chapitre IX - La suprématie de la Constitution 582
Chapitre X - Le contrôle de la constitutionnalité des lois 582
Chapitre XI - Les Constitutions roumaines 583
Chapitre XII - La citoyenneté roumaine 587
Chapitre XIII - Les droits, les libertés et les devoirs fondamentales des citoyens roumains 590

Deuxième partie - Les institutions politiques 594
Chapitre I - L'organisation étatique du pouvoir 594
Chapitre II - Les partis politiques 595
Chapitre III - L'Etat 596
Chapitre IV - La forme de gouvernement 598
Chapitre V - La structure de l'Etat 599
Chapitre VI - Les caractères de l'Etat roumain 600
Chapitre VII - L'organisation administrative du territoire 601
Chapitre VIII - Le système électoral 601
Chapitre IX - Le Parlement 602
Chapitre X - Le pouvoir exécutif 606
Chapitre XI - L'institution du chef de l'Etat 607
Chapitre XII - La Cour Constitutionnelle de la Roumanie 609
Chapitre XIII - L'autorité juridictionnelle 611

INDEX ALFABETIC PE MATERII 613

229 317
UNIVERSITATEA
BIBLIOTECA